

I V A I R E N Y B Ė S

Pagerbkime kun. A. Pabrėža, botaniką mokslininką

Kun. A. Pabrėža buvo, be abejo, vienas didžiausių senesniųjų laikų Lietuvos mokslininkų, gyveno nuo 1771—1849 m. ir buvo Kretingos vienuolyno vienuolis. Kaip matyti iš pasilikusių po jo mirties rankraščių, jis buvo labai darbštus žmogus; yra daug raštų parašęs ne tik iš botanikos, bet ir iš farmacijos ir medicinos sričių. Jis sustatė didelį terminologijos žodyną, kuris lig šiol liko neatspausdintas. Daugybė kitų rankraščių paliko neatspausdintų, kurie dabar guli įvairiose bibliotekose ir tikrai vienas veikalas išėjo Amerikoje daug vėliau po jo mirties, 1900 m. pavadinimu „Botanika arba Taislius Auguminis“. Bet iš to vienintelio atspausdinto A. Pabrėžos veikalo galima spręsti apie autoriaus erudiciją ir jo darbų origina-

liškumą: jis yra ir kalbininkas ir botanikas, jo darbas yra pirmas gamtos mokslo veikalas lietuvių kalba.

Kun. A. Pabrėža paliko netiktai visą eilę rankraščių, jis paliko ir didelį herbariumą, kurio viena dalis dabar yra V. D. universiteto botanikos muziejuje, o kita dalis karo metu išvežta Rusijon ir, tur būt, tenai žuvo. Tas herbariumas apdirbtas moksliskai. Prof. Hrynieviekis, Varšuvoje, ir aš padarėme to herbariumo augalų sąrašus su paaiškinimais. Pasirodo, kad jame yra visa eilė retesnių augalų ir dalinai tokių, kurių po A. Pabrėžos mirties niekas Lietuvoje nėra radęs. A. Pabrėža ir čia rodo savo galias botanikos žinias. Jis turėjo ryšius su tų laikų Vilniaus universiteto botanikais, pav., su Jundzilais ir su kitais, nes jis buvo tikras mokslininkas, o ne paprastas mėgėjas.

Mokslo darbas kun. A. Pabrėžos pasiliko, kaip matyti, neįvertintas: rankraščiai guli archyvuose, o herbariumo didžiausia dalis žuvo. Reikėtų būtinai šį didelį Lietuvos mokslininką-gamtininką ir terminologijos kūrėją pagerbti. Mano nuomone, tat būtų geriausia pastatyti jam paminklą, sakysime, botanikos sode, gėlių tarpe, kurias jis taip mylėjo.

Prof. K. Regelis.